

Forsvarsvilje og forsvarsevne - er det samsvar?

Historisk grensepassering

«Bjørnen sover ikke – og den er farlig»

Europa har forstått alvorret. Også Norge. Vi må ruste opp. Vi trenger å øke vår militære kampkraft og forsvarsevne.

Realitetene har inntatt oss. Tiden for bekymringsløs selvrealisering må i beste fall settes på hold. Nå settes vi på prøve. Vår avskrekkingspolitikk avskrekker ingen, og vi må grave dypt i statens skattkister for å finansiere et revitalisert og sterkere forsvar. **Utfordringen er imidlertid ikke først og fremst av finansiell art.**

Den omfatter alle strukturelle sider ved Forsvaret. Siden den kalde krigens slutt har vi bygget ned og raskt tilpasset oss den dype freden.

Sikkerhetspolitikk – Hva er det

Norsk sikkerhetspolitikk skal ivareta landets suverenitet, territorielle integritet og politiske handlefrihet, samt befolkningens trygghet og velferd, mot et bredt spekter av utfordringer. Hvordan sikrer Norge dette?

Sikkerhetspolitiske utsagn

Bjørn Arild Gram: «- vi må skjønne at dette ikke går over med en slutt på krigen i Ukraina, hvor mye vi enn ønsker det. Så langt vi kan se framover, står vi i en rivalisering om verdier og verdenssyn, mellom demokratier og autoritære regimer».

Elisabeth Holvik, sjefsøkonom i Sb1(2016): « Norge har gjennom de siste tiår bygget ned forsvaret til et kritisk nivå. I takt med at vi har blitt rikere, har vi paradoksalt nok redusert vår evne til å forsvare oss. I en stadig mer urolig verden er det på tide å ruste kraftig opp».

Janne Haaland Matlary: «Demokratiets langsomme død» – om **Polarisering** – at politikken grenser ikke gjelder lenger og **Moralisering**, at argumenter erstattes av følelser

Utviklingen i Russland og Ukraina- Hva med oss

- Murens fall 1989
 - Jeltsins Russland
 - Russisk valg 1996
 - Putin 2001
 - Ukraina 2004 – Oransjerevolusjonen
Viktor Janukovitsj/Viktor Jusjtsjenko
 - Russiske forsvarsjef på et NATO møte
i 2007
 - Georgia 2008
 - Ukraina 2010
 - Ukraina 2014
 - Krim 2014
 - Det russiske overfallet på Ukraina i 2022
- Ukraina fattig men rikt på naturressurs
 - Kull, stål, uran, naturgass, etc
 - Store forekomster av fosfat, mangan og titan
 - Var Sovjetunionens kornkammer
 - Verdens største produsent av solsikkefrø/olje
 - Stor produsent av hvete

NATO- Kartet

- <https://www.nato.int/nato-on-the-map/#layer-1&lat=58.55855569637943>

Canada - «Our North, Strong and Free»

- Den Canadiske regjeringen skriver at den mest presserende og viktigste oppgaven Canada står overfor er å hevde landets suverenitet i de arktiske og nordlige områdene.
- De skiftende fysiske og geopolitiske landskapene har skapt nye trusler og sårbarheter for Canada og canadiere.
- Dette inkluderer behovet for å oppgradere vårt kontinentale forsvar til trusler eller beseire dem når det er nødvendig, skriver den canadiske regjeringen
 - For å overvåke landets kystlinje, inkludert Arktis og i nord, vil Canada anskaffelse spesialiserte maritime sensorer.
 - Disse vil være en kritisk komponent for å forsvare landet fra et voksende utvalg av sofistikerte undervannstrusler, skriver den canadiske regjeringen
 - Canada planlegger også å bygge en ny satellittstasjon i Arktis for «å forbedre landets evne til å oppdage, avskrekke og reagere på ondsinnede aktiviteter».

Analytiker og blogger Julian Lindley-French – Den norske Atlanterhavskomiteé februar 2024

- «February 10th, 2024. Just back from the Norwegian Atlantic Committee's superb annual Leangkollen Conference. The conference was great, the debate less so with a lack of urgency, realism, solidarity, but above all self-deceit permeated the debate.»
- «Oslo expects America and Britain to play a crucial role in Norwegian defense and deterrence. If Norway is not prepared to spend the minimum agreed on defense NOW why the Hell should we bother? All rich Norway is doing is transferring the cost of Norway's defense onto broke Britain.»

Forsvarskommisjonens innstilling

En ny ambisjon for forsvaret av Norge bør nås gjennom tre samtidige løft:

- Det første løftet er umiddelbare tiltak for Forsvarets egne evne gjennom å dekke kritiske sårbarheter og mangler og forberede Forsvaret på et høyere og mer krevende aktivitetsnivå. **Vi må få de kapasitetene vi allerede har til å virke.**
- Det andre løftet er en nasjonal maritim satsing som involverer hele bredden av Forsvaret og forsvarssektoren i samarbeid med samfunn og næringsliv. Store deler av norske og våre alliertes verdier, interesser og sårbarheter er knyttet til det maritime. **Forsvaret må kunne bidra til at Norge tar større ansvar for egen og alliert sikkerhet i nord til sjøs, i lufta og på land.**
- Det tredje løftet er en helhetlig styrking av forsvarsevnen ved å utvikle et gjennomgående større forsvar med større dybde med tettere kobling til det øvrige totalforsvaret, med sterk offentlig og privat involvering og med flere felles løsninger i en nordisk og alliert ramme.

Kostnader

Dette løftet for forsvarsevnen vil koste, og det haster. Forsvarskommisjonen anbefaler en omfattende og tredelt økonomisk opptrappingsplan:

- Forsvarsbudsjettet bør hurtigst mulig løftes med 30 milliarder kroner over gjeldende budsjettbane.
- Ytterligere 40 milliarder kroner per år i ekstrabevilgninger i en tiårsperiode.
- En permanent budsjettøkning med 10 milliarder kroner når perioden med ekstrabevilgninger er over for å sikre balanse mellom investeringer og drift.

Hæren

- Nasjonalt landoperasjonssenter
- Brigade Nord med fire manøverbataljoner og støttebataljoner
- Finnmark landforsvar utvikles til Finnmarksbrigaden med tre manøverbataljoner og støttebataljoner
- Luftvern bataljon
- Rakettartilleribataljon
- Brigade Sør (reservistbasert)
- HM Kongens Garde
- Etterretningsregimentet
- Trenregimentet
- Militærpolitiregimentet

- **F, Budsjett 2024: 90 Milliarder**
- **LTP: 600 milliarder over budsjettbanen fram til 2036**
- **Total ca 1600 milliarder**

Sjøforsvaret

- Nasjonalt sjøoperasjonssenter
- Seks Ula-klasse ubåter, erstattes av minst fem nye ubåter
- Fire Fridtjof Nansen-klasse fregatter erstattes av minst fem nye fregatter
- Seks Skjold-klasse korvetter erstattes av standardiserte fartøy
- Fire minerydderfartøyer erstattes av standardiserte fartøy
- Logistikk- og støtteskvadron med ett stort logistikkfartøy som videreføres og to mindre fartøy som erstattes av standardiserte fartøy
- Seks ytre og fem indre kystvaktfartøy erstattes av standardiserte fartøy
- Utvikling av totalt inntil ti nye havgående standardiserte fartøy
- Utvikling av totalt inntil 18 nye kystnære standardiserte fartøy
- Autonome mineryddesystemer, mineleggingssystemer, undervannsovervåkingssystemer
- Fire helikopterbærende ytre kystvaktfartøy
- Kystjegerkommandoen
- Minedykkerkommandoen

Luftforsvaret

- Nasjonalt luftoperasjonssenter
- Luftkontroll og varslings
- NASAMS luftvern batterier
- Langtrekkende luftvern
- Baseforsvar
- 52 F-35 kampfly
- Fem P-8 maritime patruljefly
- Fem C-130J transportfly
- Seks Seahawk helikoptre til understøttelse av Kystvakten
- Nye maritime helikoptre til understøttelse av nye fregatter
- 18 Bell 412 helikoptre, erstattes av nye helikoptre til Hæren og Forsvarets spesialstyrker
- 16 AW101 SAR Queen redningshelikoptre
- Langtrekkende droner

HV

- Territorielt operasjonssenter
- Tolv HV-distrikter
- 16 innsatsstyrker
- 45 000 soldater i HV

Spesialstyrkene

- Nasjonalt spesialoperasjonssenter
- Forsvarets spesialkommando
- Marinejegerkommandoen

Norsk Luftvern

- LTP 90 milliarder til luftvern
- Dobling av kapasiteten fra 4 til 8 NASAMS Batterier (Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System) - mobilbasert mellomdistanse luftvern
- Trenger en mix av veldig kort, kort, medium og langtrekkende luftvern
- Et batteri PATRIOT med fire launchere lastet med henholdsvis 24 PAC-3 MSE og åtte GEM-T vil kunne koste omlag 560 millioner dollar

Langtidsplanen for forsvaret

At det er den største satsingen etter 2. verdenskrig, som statsministeren sier, høres imponerende ut; men alt er relativt – når cirka 85 prosent av forsvarsstrukturen er avviklet de siste tre tiårene, og cirka 1000 milliarder kroner er tatt fra militært forsvar som en «fredsdividende» i samme tidsrom, er det faktisk ikke så imponerende likevel.

Vilje vs Evne

Økonomi:

- Har evne (pensjonsfond utland?)
- Vil vi prioritere?
- F.budsjett 2024: 90,8 milliarder
- + 600 milliarder i tillegg fram til 2036
- 1600 milliarder totalt i perioden
- Kommer det på toppen av statsbudsjettet?
- Flere operative kapasiteter?

Meninger Forsvaret styrkes

© Å investere i Forsvaret og i Ukrainas frihetskamp kan sikre fremtidige generasjoner, mener Guri Melby, partileder i Venstre.
Foto: Olav Øien

Langtidsplanen for Forsvaret: Nå kreves evne til å prioritere

Debatt
Guri Melby
Partileder, Venstre

Afrihetspostens lederartikkel 6. april handler om den nye langtidsplanen for Forsvaret. Avisen skriver: «Et kjempe-løft for forsvar er helt nødvendig. Det krever vilje til å si nei til andre ting.» Det er Venstre helt enig i. Om Norge på troverdig vis skal ruste opp forsvaret vårt i årene fremover, må budsjettene gå opp.

Så samtidig viser lederartikkelen stor oppmerksomhet til meg og Venstre. Vi mener det må brukes noe mer oljepenger i en unntakstilstand enn i en normalsituasjon. Det er helt nødvendig med en opprustning av Norges eget forsvar og økt støtte til Ukrainas heroiske forsvars- og frihetskamp.

Nødvendige grep. Dette burde ikke være spesielt kontroversielt. Det er nokkagtig det samme som regjeringen la til grunn ved fremleggningen fredag, og som jeg opplever at det i realiteten er stor politisk enighet om.

Når det kommer til prioriteringer, er Venstre det eneste partiet på Stortinget som vil endre sykkelensordningen i tråd med Holden utvalgets anbefalinger. Noe vi er blitt kritisert for av blant andre Høyre.

I vårt alternative statsbudsjett vil vi utvikle det statlige bidraget til AFP (avtalefestet pensjon) og gjennomføre ABE (avby-

råkratiserings- og effektiviseringsreformen). Disse grepene er uansett nødvendige for at den offentlige pengebruken ikke skal eksplodere i årene fremover. Men om Stortinget skal evne å satse troverdig på forsvar av landet vårt, blir de helt avgjørende.

I sum frigjør disse grepene nesten 15 milliarder kroner årlig. Derfor blir det ganske søkt når Aftenposten mener Venstre ikke prioriterer godt nok fordi vi støtter regjeringens forslag om redusert makspris på barnehager til en kostnad på tre milliarder kroner. Som jeg har vist med flere eksempler, tar Venstre å prioritere der andre partier.

Tre ting Norge må gjøre. Mitt hovedpoeng er at verdenssituasjonen er annerledes nå. Norge skal gjøre tre ting samtidig:

➔ Ruste opp Forsvaret på en måte vi ikke har sett siden 2. verdenskrig

➔ Støtte Ukraina i sin frihetskamp mot Vladimir Putins krigsmaskin, mens støtten fra USA virker usikker og flere europeiske land vaker

➔ Entrefylle egne militære lagre

Med dette regnestykket blir det ikke mulig å trappe opp LTP (Langtidsplanen for Forsvaret) slik Forsvarskommissjonen og fagsmiltært råd anbefaler, med kun å omprioritere eller prioritere ned alt annet.

Sikre fremtidige generasjoner. Langtidsplanen må også være en akuttplan. Norge og Europa må i mye større grad være i stand til å forsvare seg selv i årene fremover. Hvis Ukraina taper krigen - som jeg ikke tror kommer til å skje, men som likevel er en reell mulighet dersom Europa ikke klarer å produsere de våpnene de trenger - har vi ekstremt kort tid på oss på å ruste oss mot russisk aggresjon.

Som Steinar Juel, samfunnsøkonom i Civita, Erling Holmøy, forsker i SSB, og Kjetil Storesletten, professor ved University of Minnesota, skriver i Dagens Næringsliv 4. mars: «Et forverret trusselbilde som ikke blir håndtert, kan på sikt også true avkastningen til fondet, og utløse behov for enda større forsvarsutgifter.»

Oljefondet er til for å sikre fremtidige generasjoner. Å investere i Forsvaret og i Ukrainas frihetskamp gjør nettopp det.

Norge og Europa må i mye større grad være i stand til å forsvare seg selv i årene fremover

Spørsmål?

